

Det var ingen som gillade att gå vakt. Ett positivt inslag var dock att man fick passera matkön. Nackdelen var att efter två dygns tjänst sitta på teorielektioner och vara sömnig.

Att gå post krävde en hel del av den enskilde. Det var inte att bara stå på poststället utan det gällde att även nattetid vid olika klockslag patrullera i själva hangarområdet.

Det var alltid med viss spänning man påbörjade denna patrullrunda. Belysningen var mycket dålig. Det knäppte och rasslade överallt i hangarernas tak och väggar. En sten på hangarplattan, som man själv hade råkat sparka till, kunde vara orsak till ökat spänning. För att undvika överrumplande anfall gick man långt ut från hörnor och nischer i hangarväggar och portar. Även nedhopp från hangartaken fick man räkna med. Att vi var på alerten kontrollerades ibland av någon nitisk dagofficer, ibland ganska hårdhänt.

Ammunitionsförrådet (bomben) var svårt att bevaka. I hela området rådde vintertid totalt mörker, belysning saknades helt. En del dagofficerare levde säkerligen farligt vid sina nattliga inspektioner. Risken att bli skjuten av en nervös och rädd post var stor.

Att vara post på dagen fordrade en annan stil. Uppträdandet måste vara exemplariskt, speciellt på flygstationen, där man ständigt var inom Zackes arbetsområde.

På morgnarna vid tjänstens början hände det då och då att Zacke inspekterade kasernvakten. Efter inspektion ringde alltid den vaktchefen och förvarnade om hans ankomst till flygstationen och i vilken sinnesstämning han var i.

Spänningen var stor, alla skulle vara borstade och rena. Utryckningen till uppställningsplatsen skulle gå som en oljad blix. Det dröjde inte länge förrän vi hörde posten skrika - "iiiihh geeväärr"!! Han hade sett en skärmössa ovanför det ganska höga staketet som gick längs Södra Bulltoftavägen, den förflyttade sig i riktning mot vakten. Vi sprang som vanligt så fort det gick, ut och ställde upp. Vaktchefen kommenderade givakt. Alla som kunde drog in magen och sköt ut bröstet, geväret vid högra benets byxsöm. Nu kan han komma vi är klara.

Så kom "mössan" - in genom grinden - men - det var inte Zacke utan en telegrafare på väg till F 10 telefonväxel.

Han gjorde ett strongt honnör och tackade för visad uppmärksamhet. Efter detta var det bara till att rycka in igen. Nu behövde vi emellertid inte vänta länge förrän det var tid igen. Nu var det till Zacke vaktchefen lämna av. Zacke tar emot, grymtar lite, går runt och inspekterar. Är det någon något som inte är perfekt? Finns det en något böjd rygg eller någon hänger med ena axeln kan han mycket väl gå handgripligen till väga för att rätta till felet och bli nöjd. Slapp vi bara att öva in- och uttryckningar så tyckte vi att det var skönt. Det hela var över och vi hade sluppit lindrigt undan.

Hade någonting däremot "gått snett" på vägen förbi alla förläggningarna kunde humöret vara på kokpunkten då han kom till flygstationen. Då började han direkt med att uttryckningen gick för långsamt och skulle göras om eftersom det tog för lång tid innan siste man var på plats och att vakten på grund av detta ej var uppställd i tid.

Men en vanlig dörröppning av standardtyp släpper inte igenom en hel vakts slutna del samtidigt, någon måste komma sist. Det tog emellertid Zacke aldrig någon notis om, alla skulle vara ute samtidigt.

Vid ett annat tillfälle under en vaktjänst vid kasernvakten fanns det värnpliktiga som gick vakt för första gången. På morgonen vid tiden för Zacks framfart gick en av dessa värnpliktiga post. För att det inte skulle bli en miss, förmanade vi honom att vara särskilt uppmärksam. När han såg Zacke svänga in på Norra Bulltoftavägen från Lundavägen skulle han kalla ut vakten med hög och tydlig röst. Sådant gillade Zacke.

"Inga problem" - svarade posten, - "det här klarar jag lätt". Lugnade av detta svar låg vi ovanpå våra sängar ändå färdiga att rusa ut vid minsta ljud.

Men vad hände? Ingen hade märkt något men helt överraskande hörde vi ett "lejons vrål". Zacke stod helt plötsligt i vaktlokalens dörr. Han var blå i ansiktet.

Att säga att vi sprang ut är fel, vi flög.

Som följd av denna miss blev det övning i uttryckning minst fem eller sex gånger och det skulle gå fortare för varje gång innan Zacke blev nöjd.

Hur kunde nu detta hända? - Varför hade inte den självsäkre posten kallat ut oss?

Svaret var, sedan vi talat med honom, att han fått en "blockering". Hans röst svek honom. När han såg Zacke fick han inte fram ett ljud.

För att få känna på orientering fick vi vid den årliga flottiljmästerskapen medfölja till Frostavallen. Resan företogs med tåg. Vi volontärer blev indelade i grupper. Under ledning av våra instruktörer fick vi med hjälp av karta (svartvit 1:100000) och kompass instruktionsmässigt leta oss fram genom tassemarkerna. För mig var detta en ny trevlig bekantskap att kunna taga sig fram i naturen. Det visade sig här att det inte alltid var de som sprang fort, som kom fortast i mål. Man måste kunna orientera också. Samma storlöpare såg vi flera gånger mellan olika kontroller. Trots att vi gick, naturligtvis rakaste vägen, kunde vi ibland ligga före vid någon kontroll. Efter orienteringen fick vi mat på Frostavallen. Sedan var det tåg hem igen.

Den natten sov jag gott efter en hel dag i skogen. Det var en dag helt i min smak.

För de som kände behov av ytterligare utbildning, utöver det som de militära skolorna gav, fanns det olika kurser i civila ämnen. Denna kursverksamhet ordnades av F 10 i nya Kirsebergsskolan under ledning av lärare från Malmö stads skolor.

Med tanke på min egen framtid deltog jag i ämnet matematik, detta ingick som civilt ämne i nästa skola, korpralskolan.

Det fanns även fysiska aktiviteter såsom boxning, där överfuriren Lif var ledare. I denna deltog jag inte.

En dag blev vi inbjudna, med fribiljett, till Amiralen för att där åhöra den mycket omskrivna sångerskan från Chile, Rosita Serrano. För mig var det en verkligt stor upplevelse att tillsammans med kanske tusen andra, få lyssna till denna sprudlande sydamerikanska sångfågel.

Att resa hit under kriget måste ha stött på många svårigheter. Men tyskarna var antagligen välvilligt inställda.

Vi börjar närma oss jul. Inför denna helg fick vi veta att endast hälften av F 10 samlade styrka fick vara ledig till jul och hälften till nyår. Då möjlighet fanns att välja tecknade jag mig för ledighet till nyår. I vilket fall som helst blev det cirka en vecka.

Middagen julafton var så festlig som någon kunde begära. Alla som inte var förhindrade av vakt var samlade i matsalen.

Efter middagen var det sång och musik. Själva fick vi deltaga i allsång under ledning av fältpastor Göte Kronvall vid Malmö Fostab, Fältpost 61000. Sångerna vi sjöng var ur hans egen fältsångbok fastställd 1941 och utgiven till "Svenska soldaters tjänst och glädje".

Eftersång och andra aktiviteter tror jag att vi fick något slags gottbord men antagligen utan de traditionella sydfrukterna då dessa ju under rådande förhållande i världen var nästan omöjliga att införa hit.

Som sista punkt i programmet var det utdelning av fältjulklappar. De var skänkta av snälla människor, som antingen köpt eller tillverkat dem själv. Denna första jul i det militära fick jag ett par stickade fingervantar med hälsning från en tant med en önskan till mottagaren "någonstans i Sverige" om en riktigt god jul.

Dessa vantar har jag ännu. De är lika fina efter 45 år.

Efter denna julafton i matsalen, som hade varit mycket trevlig, återstod inget annat än gå hem till logementet där jag denna kväll var alldeles ensam. Ja, mycket ensam. Nog hände det att man vid ett sådant tillfälle lät tankarna gå hemåt till de jular man dock uppskattade mest.

Efter nyårshelgen fortsatte vi med vårt omväxlande schema. Vintern hade gjort sitt intåg på allvar. Det betydde nya svårigheter under exercisen. Gatorna blev glashala av is. Att göra t ex en helomvändning med gevärsföring blev en konst för akrobater. Trots uppmaning att slå i klackarna hårt och taga ögonmärke åkte vi ändå ikull med gevär och ben intrasslade i varandra.

Ej heller stridsutbildningen i Beijers var något, som vi längtade efter. Ofta blev vi våta. Var utomhustemperaturen omkring noll och råkallt, fick vi visserligen använda vår skinnkavaj (skinnpaj med knappar) men det gjorde att vi istället blev våta av svett.

Vårt förhållande till den civila befolkningen på "backarna", som området Kirseberg kallades, var gott. Jag var aldrig med om eller hörde någon från F 10, som varit i bråk med de s k "backabusarna". Det var nog istället så att dom skötte sitt och vi vårt.

En dag när snön hade lagt sig såg vi att "backaungdomarna" hade trampat till en iskana utför den lilla kullen i Beijers och rakt ut på den nedanför liggande dammens is.

På kvällen efter tjänstens slut var vi några volontärer, som gick dit för att se hur ungdomarna åkte. Sittande på huk i en lång rad och genom att hålla varandra om livet blev det som en lång orm, som åkte nedför kullen. På väg ner var det ofta någon i täten som trillade, det ingick i spelets regler, med följd att alla efterföljande gjorde likadant. Det såg trevligt ut.

Efter en stund frågade de om vi ville vara med och det var klart, det ville vi gärna. Med vår medverkan blev "ormen" mycket längre. Vi åkte med våra lädersulade kängor och dom med trätofflor, så förutsättningarna var goda till att åka fort.

Vid detta tillfälle hade vi mycket trevligt tillsammans. Det blev tyvärr inte så ofta vi träffades så här.

En ljuspunkt blev det tidigt på våren 1943. Vi fick då lämna in våra gamla kommisuniformer. Saknad av ingen. Våra bästuniformer (2.mund) blev nedklassad till vardagsuniform (3.mund) Till permissionsbruk fick vi ut något nyare 2.mundering.

Några fick helt nya uniformer. Dessa var emellertid av krigskvalitet med ganska mycket cellull i tyget. Blev de utsatta för blöta skrynklade sig tyget ganska mycket. Det fanns även kavajer av samma tyg med inslag av cellull. Självt lyckades jag få en uniform av "fredskvalitet", som jag var mycket nöjd med. Till den skaffade jag egen stärkt vit innerkrage, som sattes fast på uniformens ståndkrage. En vit kant skall då sticka upp ca fem mm, det såg snyggt ut i motsats till de tidigare omtalade halsbindorna.

Detta var en avsevärd förbättring av vår klädsel.

Ytterligare en förändring blev det vid denna tid. Vi fick lämna in våra gevär och istället fick vi ut kulsprutepistoler (Kpist M 37/39). Skjututbildningen bedrevs, som vanligt på Husie skjutbana.

Nu när vi hade fått detta vapen, trodde vi i vår enfald att exercis med gevärsföring var ett minne blott. Men oj vad vi bedrog oss. Det fortsatte precis i samma stil och tempo som förut.

Våra uniformer råkade emellertid illa ut. Kpisten hade en magasinspärr, som vid rörelsen "på axeln gevär" högg tag i tyget bak höger axel och rev upp små hål.

För att undvika denna materialförstöring fick vi i fortsättningen ha blåstäl vid exercis.

Jag är lite osäker om följande händelse tidsmässigt passar in i min berättelse.

Tidigt på våren 1943 under en eftermiddagslektion i gamla Kirsebergsskolan, hörde vi ett kraftigt motorljud från flygplan. Ett ljud, som inte gick att jämföra med motorljudet från J8 eller J20, som vi kände igen vid det här laget. Alla tittade ut genom fönstren för att försöka utröna var detta starka buller kom ifrån.

Plötsligt såg vi det, uppdykande i diset, ett stort fyrmotorigt flygplan. Vi kände oss överlag lite uppjagade, hade kriget kommit. Efter en stund fick vi besked genom den alltid fungerande djungeltelegrafan. Det var en amerikansk Liberator, som hade landat. Det verkade spännande. Så fort vi fick tillfälle hastade vi ut till flygstationen. Där stod bjässen. Det största flygplan jag någonsin sett. På stjärtpartiets fenor var målat ett stort vitt I (Ivar) på svart botten.

Några dagar efter landningen beslöts det att flygplanet skall flyttas utanför fältgränsen till en plats vid 3.div hangar. Nästan intill gränsen för luftvärnets ställningar.

Något bogserfordon eller draganordning, som passade till flygplanet fanns inte, men däremot var tillgången på människor bättre. Långa kraftiga reg kopplades i de båda landställena. Därefter kommenderades alla man till repen.

Vad jag minns flyttade vi bjässen till anbefalld plats.

Den 14-27/3 1943 fick vi avbryta skolan för att ombasera med 3.div och J20 till krigsflygfältet Gräveby utanför Örebro (Stridsbergs bok sid 63). Detta blev en helt ny upplevelse för oss volontärer. Det var första gången vi fick vara med på övning. Därför blev det också ett problem att packa den personliga utrustningen. Allt skall medföras utom kudde och madrass. Inget tvättbyte kunde göras under denna tid. Hur skulle man få ner allting i den lilla kappsäcken. Efter många provpackningar fick jag till slut lägga filtarna utanpå, fastbundna med snören.

Resan företogs med järnväg. Vagnen vi åkte i var tvåaxlad med fyra hjul. Helt byggd i trä. Hårda obekväma träbänkar. En sådan vagn var också helt i avsaknad av fjädring, vilket gjorde att den skakade enormt.

Torrskaffning medfördes. Den bestod i huvudsak av knäckebröd och mjukost. I vår utrustning ingick matbestick och servisbestick. Dessa förvarades i en axelväska av blått tyg, en s k mattornist. I denna förvarade man också ganska mycket knäckebröd för att hålla hungern på avstånd.

Väl framkomna fick vi omedelbart hjälpa till med att lossa all stationsmateriel, som medfördes på öppna godsvagnar. När allt var lossat åkte vi med vår utrustning på ett lastbilsflak ut till flygfältet. Ett gammalt soldattorp med öppen spis i köket, för övrigt den enda eldstaden, blev förläggning för oss 15 mekvolontärer. Torpet döptes till hotell "Kaninen" med skylt ovanför dörren. Utrymmet var mycket begränsat. Sängar saknades, vi fick ligga på golvet. Underlaget var pappersmadrasser ovanpå granris. Det var lite ovanligt att ligga så här. Innan madrassen blev tilliggen hände det på natten ibland att man vaknade av att man låg bland granriset. Tvättmöjligheterna var en brunn att ta vatten från och hinkar att tvätta sig i.

Själva flygfältet såg ut som en stor öppen hed. Det var kamlouflerat med kimrök utstrött i långa linjer. Från höjd kunde det se ut som långa öppna diken.

Flygplanen stod uppställda i röjda värn utanför fältgränsen. Vid flygning förde vi ut dem med handkraft ur värnen. Sedan startades motorerna och flygplanen kördes av förstemecken ut till "linjen".

För att undvika att flygplanen sjönk ner i leran under denna körning hade vi lagt ut mattor på marken. Dessa var ganska smala så vi fick springa ute vid vingen (vingnocken) och med tecken visa färdriktningen.

Mattorna som var uppbyggda med träreglar på något pappliknande material kunde rullas till transportabla rullar. Träreglarna var fastspikade från undersidan och dessa spik förorsakade ofta punktering.

- Vi drabbades också av ett haveri. Det var fänriken Wannerfält, som med J20 nr 11 slog runt i landningen. Föraren klarade sig i det närmaste oskadd. Det var som vid några andra liknande haverier, kapotteringsbocken som räddade honom.

Ett par dagar efter vår ankomst fick några av mina kamrater åka till Kilsbergen som luftbevakare.

Maten äts i regel utomhus. Vad jag minns var fältköket inrättat i en bondgård. Ett måltidskort delades ut där alla veckans dagar och måltider var inrutade. Kortet klipptes vid varje måltid.

Som mek kunde man aldrig gå och äta förrän flygplanet hade landat. De som däremot åt tidigt var chaufförer och andra med liknande tjänst. Deras bomärke syntes i "soppan", som kallades diskvatten eller ännu mer på torkhanddukarna för torkning av vår servis, de var ibland kolsvarta efter gaschaufförernas händer.

Efter en vecka kunde man se nackdelen med att inte ha möjlighet att byta kläder. De som hade rivit hål på blåställerna lagade med ståltråd. Några hade mycket slitna blåställ, som drabbades av många hål. Deras konstnärliga lagningar var ingen prydnad precis, det påminde om fisknät.

Inför hemresan städade vi hotell "Kaninen". Allt granriset samt några signalpatroner samlade vi i den öppna spisen. Men det var inte välbetänkt. Det höll på att bli det lilla hotellets öde. Riset brann, som krut. Lågorna stod högt ovanför skorstenen samtidigt, som det hördes ett enormt vrål i den.

Med gemensamma krafter lyckades vi avvärja att skorstenen blev överhettad. Återstoden, alla pappersmadrasserna, eldade vi utanför på den öppna marken.

I april var det tid igen för ny resa, då till Rinkaby. Officersaspiranterna skulle ha skjutning mot luftmål med J8. En "linnekörv" bogserad efter B4 Hawker Hart.

Antagligen var krigsläget något förändrat ute i Europa. Vi fick börja med att hämta grus med lastbil. Detta fyllde vi i tomrummet mellan ladvärnens dubbla väggar avsedda som splitterskydd. Hur verksamheten i övrigt förlöpte minns jag inte. Däremot kommer jag ihåg att divchefen kapten "Kidde" Norlin utdelade en skarp varning till aspiranten Hommerberg, som vid ett anfall råkat komma i kontakt med "korven".

Efter en kraftig utskällning avslutade "Kidde" med orden -- "aspiranten skall veta att flygplan har vi ont om, men aspiranter har vi gott om".

Boendet vid Floragatan upphörde. Vi fick ta våra prylar och flytta till 3.div "sida" i vattentornet. Här fanns endast spisar att elda i om vi ville ha varmt. Ännu var ytterluftstemperaturen ganska låg, men vi frös hellre än eldade. På natten räckte inte de två filtarna utan man fick ta skinnpajen till hjälp. Det fanns de nätter då man låg med sockar på fötterna för att kunna sova.

Eftersom vi fortfarande tillhörde skoldivisionen hade vi ibland lektioner i de ämnen, som fanns på skolan. Ofta var det "icke flygdagar", som togs i anspråk för detta.

När tiden var inne för den ordinarie skolavslutningen fick vi, efter den tidigare gjorda fördelningen, flytta till våra respektive divisioner.

Det var bara till att åter samla ihop prylarna och gå över till andra sidan tornet där 2.div hade sin förläggning.

Lokaliteterna disponerades ungefär likartat vid de båda divisionerna. På första våningen fanns 2. div stabunderofficer sergeanten Allholm och på 3. div fanjunkare Borgvall.

Där fanns också dagkorpralens s k "kalsongförråd" för tvättbyte. Från andra till femte våningen logement. Ett på vardera sidan av trappan, rymmande ungefär 10-12 man. Bakom första dörren i hallen ett litet rum till logementschef och ställföreträdare.

Längst upp under tornets tak ett stort ljus dagrum med bl a möjlighet att spela bordtennis. Från detta högt belägna rum kunde man tydligt se ned på SJ rangerbangård där de tyska permittenttågen till Norge ofta stod ganska länge och väntade på växling.

Ville man ännu högre upp, kunde man via vindsutrymmet och en stege, ta sig upp i det lilla tornet (fyren) på taket. Där var förstås ganska trångt.

I källaren fanns divisionernas skyddsrum, med en pansardörr, som gemensam förbindelse.

I början på sommaren var det åter tid att åka till Rinkaby. Nu med 2. div och flygplan J20.

Att åka dit var nästan som att komma till ett sommarläger. Det var ganska trivsamt att vistas där. Livet kändes friare än hemma i Malmö. På dagordningsrutinerna gjordes dock inget avkall. Så några utsvävningar på kvällarna blev det inte.

I matsalen ordnades divisionsaftnar ibland, med lite extra i matväg. Någon form av underhållning förekom under medverkan av egna förmågor. En trevlig sådan var sergeant Törnblom, som framförde en egen sketch med många dråpliga inslag.

På onsdagkvällarna vandrade vi till Rinkaby och dansade på en dansbana, som kallades "Femöringen". Den låg nära järnvägsstationen. A3 fältlägerområde låg också alldeles i närheten och förmodligen var det A3, som en gång hade uppfört dansbanan.

Den militära dominansen var mycket stor. Jag skulle tro att minst 95 % av alla män var militärer. Det var inte bara från flyget och A3 utan även från I6 och beredskapsinkallade i trakten runtom.

Rivaliteten mellan de olika vapenslagen kunde ibland vara besvärande, när det gällde uppvaktandet av det "täckta könet". Men ofta var det flygets gossar, som avgick med segern. Flickorna från trakten eller Kristianstad var i regel "trötta" på de s k "gråsockarna", som de ju såg hela året om.

Denna rivalitet fanns inte bara i Rinkaby utan även på andra ställen vi besökte, såsom Sommarlust i Kristianstad eller Folkparken i Åhus. Några veckors vistelse i fält utan bad var otänkbart. Badstället som låg närmast till var Fårabäck. Vattnet var kallt men friskt. Här fick vi genomföra det årliga provet för simborgarmärket.

Åter hemma i Malmö. Midsommarhelgen närmar sig. Vad skall man göra då? Men inga problem, när vaktlistan kommer upp på anslagstavlan så står namnet där. Jag är uppsatt som post vid flygstationsvakten.

Det tar en stund innan man kan smälta det man ser. En fundering dyker alltid upp i huvudet. Kan det verkligen vara min tur att gå vakt igen? Eller är det mygel i kulisserna. Har den värnpliktige skrivaren, som sköter vaktlistan, blivit påverkad av någon kollega? Ja, misstanken finns. Nu är det emellertid inte mycket att göra, det är bara att böja sig. Listan är påskriven och fastställd.

Ur vaktsynpunkt var helgen ganska bra. Midsommarafton var det många nattflanörer, med extrastark folkkonjak under västen, som tyckte att man hade det "fördjävligt" när man gick där på andra sidan staketet mot Södra Bulltoftavägen. Många voro de, som bjöd på cigarrer och cigaretter. Ja, även någon sup kunde erhållas men då direkt ur flaskan.

Tack vare alla dessa trevliga och förstående människor man träffade här midsommarnatten gick tiden ganska fort och framförallt gick det lättare att komma över den försmädliga vakten.

Vi båda volontärer "Knydet" Andersson och jag, som i den tidigare gjorda fördelningen blivit placerad på 2.div, kände oss alltid tacksamma för att vi hamnat i ett sådant fint gäng. Vi tyckte att 2. div var på något sätt "saltare", som vi uttryckte det på den tiden, än de andra divisionerna.

Vi hade ju kapten Hammarén, som divisionschef den första tiden. Under vistelsen i Rinkaby var det löjtnant Beck-Friis. Jag tror att löjtnant Müller-Hansen också var divisionschef innan skolåret var slut.

Men den omedelbara kontakten hade man med den färgstarke stationsavdelningschefen sergeant Törnblom. Med chefen för flygplanavdelningen flygplanmästare Mats Johansson samt chefsmekaniker, furirer och korpraler på J20-tiden. Vi hade det mycket roligt tillsammans både i och utanför tjänsten.

Sommaren 1943 börjar närma sig slutet. Jag och många andra i min volontär-omgång började undra över om våra slutbetyg blivit så höga att befordran till vicekorpral kunde påräknas.

Men en dag hängde flottiljorden där. Trängseln var stor framför anslags-tavlan, alla ville komma åt och läsa på en gång, det var ju fler än vi volontärer som var intresserade.

Till slut såg man sitt namn, saken var klar, man hade klarat det och mina kamrater också. Glädjen var stor.

Alla instruktörerna jag haft på skolan gratulerade till vicekorpralsgraden. Nu rättade man lite extra på ryggen. Man tillhörde befälet.

En som nog inte rättade på ryggen var F 10-skräddaren i det lilla låga huset vid sidan om hotell Malvia. Till honom stormade alla blivande vicekorpraler, korpraler, furirer och andra, som skall gradera om sina uniformer. Det gick ju inte an att gå på stå'n och var kunglig vicekorpral utan att kunna visa det.

Hundåret är över. Nu är det bara att se framemot nästa skola - korpral-skolan, som inte var långt avlägsen.

Kjell Brymell,
Vändgaten 4,
262 00 ÄNGELHOLM
0431 - 124 41